

Миладин Шеварлић

ОПТИМИСТ

Миладин Шеварлић рођен је у Београду 1943. Дипломирао је светску књижевност и драматургију. Радни век провео, углавном, у позориштима, као драматург, уметнички директор и управник. Био је, такође, одговорни уредник у Уметничком програму Телевизије Београд и главни уредник издавачког предузећа “Просвета”.

Објављивао песме, позоришне критике, прозу и есеје. Аутор је опуса од око двадесет и пет драмских дела, која су играна у позориштима у земљи и иностранству, на радију и телевизији, те штампана у периодици, збиркама и посебним издањима.

Добитник је четири награде Удружења драмских писаца Србије – чији председник је био у два мандата — затим, награде на Фестивалу праизведби, награде Јоаким Вујић, Стеријине награде и Златног беоцуга за трајни допринос култури Београда.

Миладин ШЕВАРЛИЋ

ОПТИМИСТ

ЛИЦА:

МИОДРАГ РАДОВАНОВИЋ (45),
историчар, бивши активист

СВЕТЛАНА РАДОВАНОВИЋ (35),
његова жена

ВОЈА МАРКОВИЋ (45),
функционер

РАДОМИР СТЕВАНОВИЋ (45),
писац

Дешава се у стану Радовановића,
у Београду, у наше време.

Београд, 1978.

Соба у сџану Миодраџа и Свеџлане Радовановића. Кауч, фоџиље и низак сџочиић. Посџављено је за џосџе, али соба је још у нередy; на сџио није изнеџио све џиџио је џиџиребно, а џио џоду и намеџиџају леже заосџали делови одеће. Миодраџ се, ужурбано и несџреџино, џируди да доведе собу у ред и унесе џослужење.

МИОДРАГ: А, можда, све ово није ни требало радити...

СВЕТЛАНА: *(Излази џолуодевена из куйаџиџила)*
Закопчај ми, молим те!

МИОДРАГ: *(Закоџчавајући)*
Питам се да ли сам ја у овим годинама, смео да дозволим да ме наговориш на такав корак?

СВЕТЛАНА: *(Узима део одеће са фоџиље и усџлахирено одлази у куйаџиџило)*
Људи ће доћи, а ја се нисам обукла! Треба да ме затекну овакву!

МИОДРАГ: *(Реџајући џослужење)*
Баш зато што ми је друг из детињства, баш зато!
Како нећеш да схватиш? У реду, ако, за тренутак, пренебрегнемо остале моралне скрупле...

СВЕТЛАНА: *(Провирује из куйаџиџила)*
Шта да пренебрегнемо?

МИОДРАГ: Остале моралне скрупле.

СВЕТЛАНА: Које, остале?

МИОДРАГ: Све остале, душо, све!

Свеџлана се, слежући раменима, џовлачи у куйаџиџило.

МИОДРАГ: Остаје нешто што ме, можда, највише тишти у свему овоме. Звати после толико година старог друга, добро, какви смо другови били сад није важно, али, можда је баш то важно, али, добро, рецимо време све то брише, једном речју – звати, телефонирати после толико година ...

СВЕТЛАНА: *(Долази из куйаџиџила, саџиње се, бауља, џиражи циџеле)*
Злато, треба, пре свега, створити атмосферу. Ова сијалица ти је сувише јака.

тога, ако баш хоћеш да ти кажем, мада сад није време за то, а, вероватно, није ни долично, али, ако баш хоћеш, ако баш инсистираш ...

МИОДРАГ: Ма, не инсистирам, него, осећам се мало нелагодно, схвати...

СВЕТЛАНА: Не, дозволи, дозволи! Ја пет година, тако рећи од првог дана, слушам твоја јадања, је л' тако, злато, твоја свакодневна, твоја стална јадања и вајкања. И сад, кад ти се пружио прилика да разговараш са старим другом који ти може помоћи, који је наговестио да је заинтересован за тебе, ти се сад устежеш! Ти си одрастао човек, злато, зар не? Теби је крајње време. Ти мораш учинити тај корак сада, на овај начин, кад га већ ниси учинио онда кад је требало, и када си то лакше и природније могао.

МИОДРАГ: Е, онда сам ја другачије мислио ...

СВЕТЛАНА: Ми знамо добро, злато, шта си ти мислио, то смо чули више пута за ових пет година, и ми то нећемо сад понављати, је л' да? Кад људи треба сваког тренутка да наиђу. Само немој да се нервираш! Све ће бити у реду. Сам си ово хтео, злато! Зар није тако?

МИОДРАГ: Немој и ти сад ... Хтео, нисам хтео! Зар ја знам више шта сам, уопште, хтео?

СВЕТЛАНА: Извини, то је код тебе већ нека врста болесне преосетљивости! У почетку, та осетљивост и то, деловало је, тако, можда помало и романтично, и ти си био, збиља, тако си био некако... Само, то је после све више прелазило у нервозу, знаш! Све више је прелазило у нервозу, а све мање је било то. Понекад се упитам, збиља, на шта се свео мој живот у овој кући?

МИОДРАГ: Светлана... ја те молим! Зар сада, када се ја налазим ...

СВЕТЛАНА: Извини! Да, није сада време! Ја знам да није сада време, и ти си у дилеми, ти си нервозан, теби је тешко. Али, злато, свих ових пет година ти си у дилеми, теби је тешко, и ти си нервозан. Па то је свакога дана тако! Према томе, свакога дана је подједнако неумесно да ја говорим о себи. И зашто не баш данас? Зашто не данас?

МИОДРАГ: Светлана, ти људи само што нису дошли!

СВЕТЛАНА: Не, дозволи! Неће доћи, неће још доћи! А, сем тога, злато, ово је твоја идеја! Твоја! А испало је да ја морам свакога дана да те наговорам и да те убеђујем да си у праву. И, сада, наравно, испада да сам те ја натерала! Да је твој морал угрожен, да је свему крива моја амбиција! Али, ништа! Пређимо преко тога. Ја хоћу сада да се запитам – на шта се свео мој живот у овој кући? И, уопште, мој живот, на шта се свео? На обилажење на прстима око твоје радне собе. А шта си тамо урадио? У тој соби! Шта? Ни децу нисам рађала! Чучим пред твојом радном собом ...
(Пауза)

МИОДРАГ: Светлана...

СВЕТЛАНА: *(С извесном дозом њомирљивос̄т̄ӣ)*
Шта, Светлана! Светлана! Доведеш ме до ивице, а онда – Светлана!
(Брише очи)
Шминку сам покварила.
(Одлази у куй̄а̄т̄ӣло. Из куй̄а̄т̄ӣла)
У фрижидеру има још кулена, ако затреба можеш да насечеш.

МИОДРАГ: Светлана ...

Она излази из куй̄а̄т̄ӣла. Он је за̄рли

СВЕТЛАНА: Злато, твој пријатељ Воја вероватно и не сања какве се све дилеме измишљају у ова четири зида.

МИОДРАГ: Ма није он у питању ...

СВЕТЛАНА: Знам, знам, у питању си, наравно, ти; увек ти...

МИОДРАГ: Не, то је зато што смо ми, у ствари, увек били толико различити... мада смо, ето, у младости, учествовали заједно у тим послератним ... Али, без обзира, моја слика о њему из тих дана опет је слика о једној апсолутно принципијелној личности, а то, наравно, отежава још више... Био је принципијелан до крајности, чак, можда, и крут; али, добро, и ја сам имао неке своје принципе, па сад, ето, живот ме је... натерао...

СВЕТЛАНА: Добро, злато, молим те!

МИОДРАГ: Ти знаш да сам ја могао да успем да сам то хтео.

СВЕТЛАНА: Ја се, злато, ипак надам да ће све испасти како треба. Ајде, ајде, скини ту кецељу, скини, тако. Кравату треба поправити, чекај! Сад је у реду. Видиш, очи ти жмиркају. То је од ноћног рада. Не, не, то тако више не иде.

Он је загрли и љуби.

СВЕТЛАНА: Хајде, сад, да ми обећаш нешто!

МИОДРАГ: Хајде!

СВЕТЛАНА: Да ћемо имати деце. И то одмах!

МИОДРАГ: *(Грли је)*
Имаћеш деце, деце, пуно деце!

СВЕТЛАНА: *(Кроз смех)*
Не сада, душо, после ћемо, после, кад гости оду!

Смеју се. Она намешића хаљину, отири у кујайило, ња се врати.

СВЕТЛАНА: Колико је сати?

МИОДРАГ: Већ је време.

СВЕТЛАНА: Брзо, дај ове ствари!
(Скућљају ствари)
Где ти је сако?

МИОДРАГ: Ту је негде. Ево га.
(Облачи сако)

СВЕТЛАНА: Добро, мислим да је све у реду.

МИОДРАГ: Знаш, можда си ти у праву. Можда си, у ствари, ти у праву. Сад ми се тако чини, а онда, опет... Не знам ни сам.

СВЕТЛАНА: А и тај Радомир, ако је стварно писац, умеће да схвати све то, умеће да поведе згодан разговор... и тако. Истина ја никад нисам срела изблиза једног правог писца. Само оно што сам једном срела на улици Иву Андрића, али јако је већ био стар, некако сав осушен, и мали, веома мали човек... тамо, у Маршала Тита. Сав тако мали, сам иде кроз онај свет. Не знам, тако ми је некако тужно изгледао. И знаш, мало ми је незгодно, ја од тог Радомира нисам ништа прочитала. Вероватно ће се у једном тренутку повести реч...

МИОДРАГ: Ма, добро; није то сад толико важно. Врло важно!

СВЕТЛАНА: Било би лепо због конверзације и, уопште, због свега.

МИОДРАГ: Ма нисам ни ја ништа читао од њега. Јесте, у гимназији нам је читао песме у литерарном кружоку и једном на школској приредби. Јесте, једном је читао. То је било оно време обнове, после рата, те велике акције, изградња, и онда, тражило се, како да ти објасним, да се подржава тај заједнички дух, ентузијазам, ти то не можеш разумети, то смо Воја и ја, а Радомир никако није могао да се уклопи. Он је писао некако за свој рачун, не знам више како, али, у сваком случају, то није одговарало потребама. После му је стављено до знања за ту поезију да не може он тако да се бави на своју руку, и онда је био приморан да схвати, али, опет, некако, није могао да погоди прави тон. И тако, ту ми се, негде, изгубио из вида, не знам шта је било с њим после. А сад, видиш, каже, угледан писац, културни радник, не знам. Немам појма.

(Гледа на са̄т̄ӣ)

Требало би већ да су ту.

СВЕТЛАНА: Па, добро, све је спремно, све је у реду. Чекај, затворићу врата од купатила.

(Све̄т̄ла̄на за̄т̄ва̄ра в̄ра̄т̄а од кӯп̄ат̄ӣла. Седне. Чекају. Пауза)

МИОДРАГ: *(Гледа о̄й̄е̄т̄ӣ на са̄т̄ӣ)*

Само, не знам откуд то да су њих двојица сад одједном тако блиски. Откуд њих двојица заједно? Некад су њих двојица били као мачка и миш. Воја је ту био ортодоксан. Буржуја није трпео. Чак је и мене сматрао, на неки начин, зато што је мој отац био професор. Једва је некако пристао да ме сврста у категорију “поштена интелигенција”. А какви смо ми “буржуји” били? Радомир је нешто друго. А ми – зна се шта је гимназијски професор! То је тако увек било и биће! А Воја је волео да каже: “Шта можемо, другови, када се одваја жито од кукоља, мора да страда и понеко зрно”. Тако је говорио. Само, с годинама, човек навикне на све.

(Пауза. Гледа на са̄т̄ӣ. Нервозно)

Гутао сам ја доста, и спреман сам на још многе неочекиване догађаје; али, има једна ствар коју не могу да прогутам, коју нећу да гутам! То је нетачност! Е, ја то нећу!

- СВЕТЛАНА: Па, добро, злато, шта ти је одједном?
- МИОДРАГ: Јер ми, који смо имали домаће васпитање, ми смо у кући научили: шта је то тачност и ред! Добро, достојанство, понос... пређимо преко тога – то кажем, наравно, нерадо, али – пређимо! Ето, то су те успомене. Јер њега никад ниси могао да ухватиш ни за главу ни за реп, никад с њим да будеш начисто! И – нетачан, брате! Нетачан! Њега су сви увек чекали. Сатима.
- СВЕТЛАНА: Па, вероватно им је, злато, био потребан.
- МИОДРАГ: Да, потребан. Он је, увек, био свима потребан. Доста ми је тог евоцирања прошлости! Ја хоћу будућност! То је једино што нам је остало.
(Гледа на сат)
- СВЕТЛАНА: Ја се, злато, бојим за твоје живце. И не разумем зашто се устручаваш да узимаш таблете за умирање. Па сви то узимају, то је, злато, данас свима потребно.
- МИОДРАГ: Нећу таблете! Нећу! Хоћу да сам владам собом.
- СВЕТЛАНА: Али, ти не владаш собом, злато.
- МИОДРАГ: Нећу.
- СВЕТЛАНА: Е, онда, попиј бар један вињак.
- МИОДРАГ: Ма, нећу да пијем, не могу да пијем. Само ми још то фали!
- СВЕТЛАНА: Ја ћу, богами, да попијем. Свега ми је доста.
Светлана сита себи вињак и пије. Ћује.
- СВЕТЛАНА: Хоћеш парче пите?
- МИОДРАГ: Нећу.
- СВЕТЛАНА: Ја ћу, богами, узети парче. Мало вињака и пите, па ћемо их, ваљда, лакше сачекати.
- МИОДРАГ: Е, нећу! Ја јесам гладан, али ја нећу сада да једем. Не, на такав начин!
- СВЕТЛАНА: Море, иди бестрага!
- МИОДРАГ: Светлана!
(Пауза)
Ја захтевам да се у овој кући поштују бар основни облици пристојности.

- СВЕТЛАНА: Ма немој да ме давиш, човече!
(Налива себи још једну чашу вињака, и жваће њӣт̄у.
Пауза. С̄јуш̄т̄а недоједено њарче на сто)
Јесам ли ја икада хтела нешто осим нормалног живота? Нормалног живота! Схвати! Ти, можда, желиш да се изгризеш, а ја то нећу, схвати, ја то нећу, нећу!
(Пауза)
- МИОДРАГ: Боље да их нисам ни звао.
- СВЕТЛАНА: Не интересује ме! Стално говориш о некој будућности. Каквој будућности? Чијој будућности? Јеси ли икада размишљао о мојој будућности? Мојој! Макар пет минута? Три минута?
- МИОДРАГ: Али, ја нисам говорио о будућности у том смислу... Ја сам...
- СВЕТЛАНА: Ја хоћу да говорим! Хоћу ја да говорим! Иди ти до ђавола са својим смислом!
- МИОДРАГ: Светлана, то је хистерија!
- СВЕТЛАНА: Хистерија! Ништа друго не умеш да кажеш. А каква је моја будућност? То ја тебе питам! Моја будућност!
- МИОДРАГ: У реду, ја пристајем! На све пристајем. Примићу и помоћ, и све.
(Пауза. Наг̄ли њрилӣв ой̄т̄имизма)
А, сем тога ћу, вероватно, имати и боље услове да завршим тезу, зар не? И, онда, можда, можда ћу добити и ту катедру једног дана. Волео бих да сретнем те младе људе који, вероватно, још имају нешто, као ми што смо онда... али, добро, нећемо сад... Углавном, ја ћу прогутати. Знам ја како је теби, у ствари, поред мене, али, ето, и то ће се променити, ја ти обећавам.
- СВЕТЛАНА: Имам утисак да верујеш како ми то први пут говориш. Па ја све то слушам већ стоти пут, хиљадити пут, Миодраже!
- МИОДРАГ: Не, ово је дефинитивно. Ја видим да живот не може да буде... али, можда није касно, Светлана, апсолутно још није касно! Да, ја сам у годинама кад се већ мора... Ја ћу се опаметити! Мада, кад помислим, како је то било лепо, кад сам онда, уздигнуте главе ... Не, не, ни речи! У реду! То ћемо прогутати. Све ћемо прогутати. Изгледа, морамо, је л' да? Моја мајка је говорила; никад се ти нећеш опаметити, Миодраже! А, ипак, то је дошло. Јер, најзад, ево, ја сам спреман!

СВЕТЛАНА: То кажеш тако као да си спреман на смрт.

МИОДРАГ: Не, не, ја мислим на нашу будућност. Ето, можда није касно да ми сад почнемо, да почнемо да живимо као што треба, нормално, као сви. Ја ћу бити срећан да своме сину, или ћерки, свеједно ... у ствари, они ће сами схватити, најзад, ти ћеш им рећи, ти ћеш их научити; ја ето, признајем... А, опет, ја верујем у ту проклету будућност! Ипак је живот још увек ту... Нећу да кажем пред нама, али, ту је негде, ја осећам да је ту! Још није касно? Зар не? Није касно?
(Грозничаво налива две чашице вињака и једну ђружа њој)

Ево, да попијемо! Живели!

(Исјица надушак, ђри ђом се види да му ђиће уојишће не ђрија. Насђавља, одмах, узбуђено)

Ти мени не верујеш, у реду, ја знам да ти мени не верујеш, ја не инсистирам, не, немој ме погрешно, ја не замерам теби, ја себи, једино себи, јер збиља, ја сам имао много времена, али, ето, ја увек проклето касним.

СВЕТЛАНА: Добро, добро, злато, смири се, смири се.

МИОДРАГ: Ја сам остао, можда, мало детињаст са свим тим својим, и ето, све то што сам ја у животу, то је сигурно све... добро, не све, али великим делом, последица баш те моје... Е, сад – да ли човек може да одрасте сада, у овим мојим, мојим годинама, да ли може? Ја одговарам да може! Да ли би то одобрио мој отац? Можда не би. Он је био... до краја; али, он се појео. Моја сирота мајка била би срећна!

СВЕТЛАНА: Да или ти схваташ да ја од тебе не тражим, не тражим ... а, сем тога, ко Бога те молим, људи ће сваког тренутка...

МИОДРАГ: Да нема тебе, ја то, наравно, не бих могао, али зашто о томе говорити, то се само по себи... јер ти си за мене... Ја, можда, теби нисам умео да искажем... свих ових година...

Загрли је. Звоно на улазним вратиима. Тргну се. Миодраг сђиоји унезверено, на месђу. Поново звоно.

СВЕТЛАНА: Хоћеш ли?

МИОДРАГ: Да, одмах, одмах, треба отворити, да. Ја сам спремам.

- СВЕТЛАНА: Којешта, молим вас! Миодраг претерује, знате ви њега...
- ВОЈА: И онда, ово Јулино Брдо; ја Београд познајем, верујте, као свој џеп, мада нисам, што се каже, рођени Београђанин, али, ово је, некако, не може човек да му приђе. Возили смо преко оног моста, а после забрањен смер, па смо онда скоро изашли на ауто-пут. И то је, у ствари, он крив.
- СВЕТЛАНА: Па, зар ниси објаснио Воји да мора да заобиђе цео блок и да уђе с друге стране?
- МИОДРАГ: Јесам, душо, објаснио сам.
- ВОЈА: Не, Мића. Раде. Занео се, пустио машти на вољу, а не гледа куда вози. Ја не возим, немам времена. И, онда, ето, сви возе моја кола.
- РАДОМИР: Стварно делује као неки уклети замак.
- МИОДРАГ: Шта?
- РАДОМИР: Па, ово Јулино Брдо, са тим солитерима, кад се прилази с моста, врло импресивно, али некако уклето.
- ВОЈА: Ето, видите!
- СВЕТЛАНА: Нисмо никако могли да добијемо стан у граду. Моји су имали гарсоњеру, па кад су умрли, ми смо то продали, па смо уплатили овај стан овде. Тако смо успели да се окућимо.
- ВОЈА: Па, добро вам је ту.
- СВЕТЛАНА: Мало је скучено. Ово је дневна соба, спаваћа соба и соба за поправљање писмених задатака, а она друга, то је Миодрагова радна соба. У ствари, то смо од кухиње... а кухињу смо од шпајза.
- РАДОМИР: Значи, тамо се раде озбиљне ствари, а?
- МИОДРАГ: Сутерен, па људи вире; то је мало незгодно, стално вире неки људи, а ако навучеш завесе, онда је мрак.
(Пауза)
- РАДОМИР: Опет је, с једне стране, ван града, а то је данас важно. То данас постаје све важније, мада је некад било обрнуто. Ту одмах почињу, иза ваших солитера, ти шумадијски, како бих рекао, ти валовити брежуљци. То је јако лепо. С једне стране, панорама града,

- вертикале, изломљене линије, град који расте а, с друге стране, пуца видик на те шумадијске, валовите...
- МИОДРАГ: Не, наши прозори гледају у зид, с обзиром да је то сутерен.
- РАДОМИР: Ма добро, у питању је и ваздух, јер свежина која струји с тих шумадијских брежуљака, то је, ваљда, још увек, прави, оригиналан ваздух.
- ВОЈА: Видите, госпођо, песничке душе! А, ја не стижем. Зову ме пријатељи, стално ме зову, али шта вреди? И вечерас је требало да будем на једном месту, али, морао сам, због Миће...
- СВЕТЛАНА: Ми се, знате, толико радујемо... Ево, ја ћу вас сад мало оставити, треба да скокнем до сестре, ту, у близини, а и ви ћете, вероватно, имати своје теме, пошто се нисте тако дуго...
- РАДОМИР: Баш нам је жао што ...
- ВОЈА: Госпођо, ми ћемо вас још видети, зар не?
- СВЕТЛАНА: Да, ја ћу се вратити. Ви ћете ту свакако бити. Ја се надам да ће вам бити пријатно. Миодраже, ти знаш где је послужење, па потруди се мало око гостију!
- МИОДРАГ: Не брини, не брини.
- СВЕТЛАНА: Изнеси прво питу. Пријатно!
- Они је њоздрављају и она одлази.*
- МИОДРАГ: Е, тако... Па, стварно се нисмо одавно видели. Да, морам да будем добар домаћин, ево, имам прво мало вињака, па ћемо онда...
- ВОЈА: Дај ми сад ону торбу! Видиш, то је смешна ствар, Раде зна, имам неке сметње, и они кажу да је добро да попијем, али мало, и то редовно. Е, ако је мало – онда треба да буде добро! И ту сам потпуно прешао на виски, а сем тога, ови наше доносе...
- (Вади из њорбе четири-пет боца вискија)*
Немој да ми замериш, ту сам се дефинитивно ограничио.
- МИОДРАГ: Да, да, свакако, ја сам мислио, изволи, ево, ја ћу да сипам.
- ВОЈА: Сипај и вама двојици, Раде је већ, поред мене, навикао на то.

- МИОДРАГ: Хоћеш ли, Раде?
- РАДОМИР: Па, ако ћете сви...
- ВОЈА: Сипај, само сипај, има тога доста.
- РАДОМИР: Сипај онда и себи, па ћемо сви.
- МИОДРАГ: Па, не знам, ја некако слабо подносим ... добро, ево сипаћу једну, да наздравимо.
- ВОЈА: Леда, леда! Имаш ли леда у фрижидеру?
- МИОДРАГ: Сад ћу да видим, ја мислим, свакако мора да има. Ево, сад ћу ја.
(Изази у кухињу)
- РАДОМИР: Слушај, Војо, морам ли баш ја?
- ВОЈА: Па, као председник жирија, најбоље ти да покренеш. То је најбоље. Тако је одозго сигнализирано.
- РАДОМИР: Како би било да ме прескочите овога пута?
- ВОЈА: Што?
- РАДОМИР: Тако.
- ВОЈА: Како, тако?
- РАДОМИР: Па, тако! Ти си знао врло добро да ми је он пријатељ. У најмању руку, мало је неукусно да му сад тамо ја ломим врат. Ако ти је то довољно.
- ВОЈА: Мени? Није реч о мени, ти знаш да нисам ја у питању. Та ствар се, једноставно, мора обавити! А своја сумњива пријатељства не ударај на сва звона, знаш?
- РАДОМИР: Ма, не ударам ја на сва звона, него, ипак, не може се то тек тако... Ја сам, некако, мислио ...
- ВОЈА: Ниси ти ништа мислио! Хоће ли бити тог леда, Мићо?
- МИОДРАГ: *(Из кухиње)*
Ево, сад ће стићи, не знам чиме ћемо, тражим ону, како се зове...
(Улази у собу)
Нашао сам ову посуду, али, не знам чиме ћемо коцке... Тражим ону...
- ВОЈА: Ево, овако!
(Сипавља њрстима себи лед у чашу)
- МИОДРАГ: Па, хајде, онда, живели! За поновни сусрет! Живот нас је некако ...

довно; тамо, с неким друговима. А, оне ствари – да ти не причам, зна Раде. То је други начин. А све је zgodно повезано с тенисом.

МИОДРАГ: Које ствари?

ВОЈА: Како, које? Па, оне! Питај га. Он долази тамо горе, на тенис, да гледа; и због неких друштвених, тако... И, онда, после тениса, лепо се истушираш, а затим долази једно мало окрепљење, и, на крају, разуме се, све оно што следује, питај њега. Могу само да ти кажем, да издржавам све варијанте. Стојички! Па, добро, човече, где си ти свих ових двадесет година? У реду, знам, али претерао си, брате, претерао! Кад си се јавио, помислио сам, овај као да се јавља из мртвих, не дај Боже!

МИОДРАГ: Па, и јесте, на неки начин. Сви сте ме, већ, отписали...

ВОЈА: Сам си се, брате, отписао. Ја још од гимназије говорим, али, немам коме!

МИОДРАГ: Ето, кад све саберем, скоро да остају само те гимназијске године, бар ја то тако ... То, наравно, за вас двојицу не мора да значи, вероватно и не значи...али, за мене је то остало... Шеста мушка, и све оно ... Младост.

РАДОМИР: Ја се увек сетим како су нас мрцварили у литерарном кружоку са оним њиховим оптимизмом, и онда ми је свега доста.

МИОДРАГ: Добро, ти, лично, немаш баш много разлога да се жалиш. Сад баш причам жени како си нам читао оне своје... и баш, кажем, ти си био још тада, у нашој генерацији, како бих рекао... и није ни чудо, кажем, што си стекао данас то име и све то.

ВОЈА: Пустити гимназију и кружоке, него да видимо ми како ти је сад.

МИОДРАГ: Па, ето, ти знаш и сам у главним цртама. ... Мучим се да довршим ту тезу, тема је из наше савремене историје, не иде ми нешто... И, онда, путујем сваког дана у Панчево, предајем у тој школи тамо, знаш како је то. Професора историје сад има изгледа пуно, а ја сам погубио доста и та познанства, затворио сам се некако, не знам ни сам, никако ту тезу да завршим ...

- ВОЈА: Моја жена не уме да направи овакву зељаницу. Моја мајка је некада, док је била жива, правила бољу, мада је увек стављала сувише мало сира, због немаштине, али је пита опет била боља. Међутим најбољу зељаницу прави Славко. Раде зна.
- РАДОМИР: Да, Славко прави те ствари ...
- МИОДРАГ: Ко, то?
- ВОЈА: Ти ниси тамо одлазио? То ти је ту, близу, изађеш на обреновачки пут, па онда скренеш десно, код трафо-станице. Кад ја дођем, то се зна, зна Раде, отвори се сепаре, има једна тераса, доле је Сава. ... Није важно које је доба, за мене је у свако доба отворено. То је увек одабрано друштво, а знаш какав је Славко, то је за њега, знаш и сам... На спрату има две-три собе, дискретно, разумеш, прави човек. Ти га не знаш?
(Сиша свима вискија)
Страшно воли глумце. Политичаре – у реду, али глумце обожава! Ове с телевизије. Па стално долази, шета око стола, тобоже надгледа! Нема шта да надгледа, него се ту врти, воли да буде близу. Ти га не знаш? А, има кулена! То ти је добра храна, мада мени лекари стално говоре ... ал' зајеби лекаре, много су ми досадни! И, онда, Раде навалио, тамо купио плац, па каже писци лоше живе у нашем друштву! А ја ти кажем да писци живе одлично према ономе што су они овоме друштву дали! Ајде, живели! Тај плац, то ти је близу Славка.
- РАДОМИР: Ма, није прави плац, парченце земље, нема две-три воћке и колико да стане кућа.
- МИОДРАГ: То је баш лепо, баш лепо. А, хоћеш ли да правиш кућу?
- РАДОМИР: Откуд ми толике паре? Откуд? Али, мораћу нешто да направим, можда нешто монтажно. Јер, то ми је неопходно. Добио сам, већ, просто, неку аверзију према Београду. Ја сам некад толико волео да шетам ... Раније. Толико сам волео да шетам. Да гледам, да упијам. Ту су ми долазиле најбоље идеје. А, сад! Не препознајем више Београд своје младости.
- ВОЈА: У последње време постајеш сувише сентименталан. То не може добро да се заврши. Ајде, живели!

- МИОДРАГ: Чекај, Војо, не могу ја толико!
- ВОЈА: Ма, како, не можеш? Замези мало.
- РАДОМИР: Не, не, Београд није више оно што је био. Ако направим ту кућу, онда ћу чешће тамо да се повлачим, ваљда ћу моћи на миру нешто да напишем. Не може се под овим условима ништа озбиљно. Развлаче те на све стране, разапињу те...
- МИОДРАГ: Јел' спремаш нешто ново?
- РАДОМИР: Па, не знам ни сам... Имам нешто започето, али, право да ти кажем, све то нешто траљаво иде.
- ВОЈА: Шта то нашим писцима смета? Све им нешто смета, мајку му! Где је онај оптимизам? Онај, како се зове ... полет! Уметност треба да прати те позитивне идеале, и то. А не да гурају нос тамо где их нико није звао, тобоже у неко наличје! Па све има своје наличје! То је природно. И шта с тим? Носим ли ја свој капут окренут на наличје? Не носим. Е, па, пишимо, онда, и књиге с лица, господо! Наша стварност има своје лице, своје лепо лице! Ајде, живели!
- МИОДРАГ: Ја сам, некако, још остао оптимист. У души.
- РАДОМИР: Добро, зашто си ти, у ствари, напустио, онда, Београд?
- МИОДРАГ: Ваљда, због тог истог оптимизма. Али се, некако, мало по мало, све променило. Осетио сам да ја са својим оптимизмом тамо не значим ништа. Не само, не значим, него, као да, уствари, сметам.
- ВОЈА: Верујем! Ви сте, оптимисти, тешки људи. Ајде, живели! И, сад си у Панчеву?
- МИОДРАГ: Па, ето...Мислио сам да ћу успети да завршим ту тезу, па да, онда, потражим нешто, да се извучем оданде ...
- ВОЈА: Хм! Теза! И?
- МИОДРАГ: Некако се све то пореметило... Не стижем... И није само што не стижем, него, некако, не знам, уби ме тај живот... Немам снаге, више, да терам овако. И онда сам одлучио, на крају, да се јавим теби.

- ВОЈА: Ето, видиш! А у оно време ништа ниси схватио. Ја сам теби увек лепо говорио, а ти ми ниси веровао. Увек си ти био најпаметнији! Видиш, пријатељима треба веровати. Пријатеља треба и послушати. Не знам шта с тобом да радимо... Није проблем место, и то. Него си ти, брате, проблем. Ти си проблем! Сирота она жена. А згодна је! Штета.
- МИОДРАГ: Ја сам, знаш, мислио ...
- ВОЈА: Ти си мислио! Ти, да си умео да мислиш, не би правио такве глупости, је л'? Добро, видећемо нешто, видећемо ...
- МИОДРАГ: Ја бих волео да ме схватите! Ја сам хтео да останем тамо. Ја сам отишао у ту паланку, не као професор историје него као човек који је хтео... да се бори. Ти си ми говорио, истина је, али ја сам желео да помогнем тамо где сам сматрао да сам најпотребнији. Али сам се, изгледа, негде заубио. Где сам се заубио, кад сам, уствари, остао исти? Не знам, некако се све смувало. Сипај ми још мало, молим те!
- РАДОМИР: Па, ти си био, тамо, као, и неки функционер...
- МИОДРАГ: Јесте, ја сам у срезу, тамо, био постављен, и ја сам почео да радим, како да кажем, са жаром, било је пуно посла, требало је људима објаснити многе ствари, то су биле оне године... Није то било лако. Али, изненада, дошао је други човек, из Београда, некако брзо, на то моје место у срезу. Да ли ја нисам био довољно ефикасан у спровођењу свих тих директива, ја не знам сад, ја имам о томе своје мишљење... У реду, остала је гимназија, ја сам тамо био директор, то је широко поље, зар не, мени је било то, можда, и ближе. Ту сам, исто, радио, пуном паром, али, некако убрзо, и ту дође један човек, и ја сам, онда, најзад, остао професор. Немојте ме погрешно... то није мени тешко пало, јер ја сам то волео, да предајем историју, модерну историју, да младима пренесем све оно што смо ми, како да кажем, у шта смо ми веровали тада. Ја сам сматрао да је то задатак који вреди, зар не? Можда није сад тренутак, можда сам ја мало ... али, волео бих да вам објасним. И тако. Затим, наука. Ту ми је остало више времена. Ја сам увек желео да се бавим науком, да радим и на том пољу, а раније нисам

стизао. Међутим, кад сам изгубио оне функције, све се, некако променило... Не, у мени се није... Бог зна шта су мислили ти људи! Не, нико није... против мене није било, није било апсолутно никаквог разлога, него, просто су се сви отуђили од мене, чак су ме неки са подсмехом... Ја знам како човек може да делује у тој средини, нисам ја, јасно, али опет, некако, одједном се све променило, нагло. Е, то ме је погодило. Смешно, али ту се ништа не може. Да, остала је наука. Науку сам волео све више, а људе сам избегавао. Е, кад сам остао само на науци, све се некако срозало. Хтео сам да се извучем, да се вратим у Београд, маштао сам, кажем ти, о том факултету, али, ето, с науком нисам ништа могао да урадим, и тако сам се заглибио тамо. Дуге године су то биле. А, онда, ето, стигох некако до Панчева, али, даље се није могло. Остао сам и члан Савеза, и све, али, не вреди. Можда сам ја ту највише крив, али, тако је испало.

- ВОЈА: Никад се ти нећеш опаметити, Миодраже!
- МИОДРАГ: Можда сам ја глуп, ја дозвољавам, после толико година, ја и то дозвољавам, али ја сам осећао да имам страховито много да урадим. Па, јасно је колико много има да се уради, па то је јасно, зар не? Али, нешто се испречило, ја не знам, нешто се испречило.
- ВОЈА: Ви сте, уметници, брате, сувише нежни! Добро, ти ниси уметник, ти си професор, историчар, свеједно. Сви сте ви исти. Писао си, вероватно, и ти песме, као наш пријатељ, само си се стидео да их изнесеш на видело. Нежни сте ви. Не треба вас пуштати саме. Интелигенти! Човек вам лепо раскрчи простор и каже – ево ти сад простор, па ори! А ви, опет, садите шуму! И онда у њој залутате. Па вам је ђаво крив! Слушај, Миодраже, ја могу да ти помогнем, али, ако се ти сам опиреш... Можда се ти опиреш више по навици из младости, међутим, младост је прошла. Не знам...
- МИОДРАГ: Не, Војо, ја теби то говорим просто онако, као пријатељу, и ето, ја бих ти, стварно, био бескрајно ...
- ВОЈА: Ма, добро, добро! Урадићемо нешто. Имао си ти способности за активисту, него си увек био усијана глава. Увек најпапетнији! Видећемо. Дођи, тамо, у

понеділак до мене. И напиши једну биографију, нарочито оно, које си функције вршио, и тако, гледај да то мало...мало да то има, како да ти кажем, па ћу ја то после да провучем неким друговима тамо. Мало да припремимо терен за твој повратак међу људе. А кажи, у последње време сам се бавио науком, марксизмом, и те ствари, разумеш.

МИОДРАГ: Да, разумем, мада ја, у ствари... разумем, разумем.

ВОЈА: Само, сад треба бити паметан, знаш! Не може то тако, како замишљају неки наши интеллигенти "мислиоци", који хоће да посматрају из прикрајка. Из своје рупе! Нас, који крчимо шуму. И да нам, још, онда, суде. Неће они нама да суде! Не, не! А, Раде, видиш, хоће још да му за то да друштвену награду! Е, не може то тако. Истераћемо ми буржуја из рупе. Онога што се прикрива под туђом кожом. Али, не вреди, вири буржујски реп! Е, видиш, стати мајчином сину на реп, то је у питању. Па онда извучеш буржуја из рупе. За репић! И, фик – на љубре! Је л' тако?

МИОДРАГ: Па, овај ... свакако, мада, ја не знам на кога се то, у ствари, односи.

ВОЈА: Он зна!
(Радомиру)
Немаш ти зашто да се љутиш.

РАДОМИР: На себе се ја највише љутим.

ВОЈА: Немаш ти зашто да се љутиш. Јер, ти си збринут. Ми смо, сад, дошли овамо да збринемо свог старог друга из младости, који није успео да нађе себе. Да... ни вода није сасвим бистра. Треба мрднути репићем и запливати. Она ће се, постепено, разбистрити, наравно да ће се разбистрити, ради се на томе, је л' тако, да онај муљ и оно прљаво, оно нечисто једнога дана нестане. То ће неко морати да прогута. Али, оставимо то сада. За сад остаје пливање. Песничке душе то неће да схвате, а после им је ђаво крив! Ђаво!

РАДОМИР: Усталом, боље да сад не говоримо о томе.

ВОЈА: Зашто? Па сам си започео кад је наш друг био изашао да донесе леда. Зар не? Сам си то хтео!

- РАДОМИР: Добро, ако баш хоћеш, рећи ћу ти. Не могу више. Дошло ми је довде. Схваташ! Више не могу да се прљам. Ето, то је!
- ВОЈА: А, тако? А, ја? Ја могу да се прљам. Зато да ти не би упрљао своје буржујске, своје нежне буржујске шапце! Ја сам стварно био сувише стрпљив. Много сам дозвољавао господи писцима. А они мисле да имају сва права, и да су им та права богомдана. Е, нису им богомдана! Него неко мора да подметне леђа! Бог ми је сведок да сам им чинио! Несебично. Јер сам видео да су неспособни за живот.
- МИОДРАГ: Хајде .. хајде да не говоримо више о тим стварима. Састали смо се, после толико година ... Шта ти је сад, Радомире, одједном?
- РАДОМИР: Шта, шта ми је? Па, како ја могу да будем писац? Како ја могу да будем писац кад немам оно за шта бих могао да дам и живот, ако треба? Како?
- ВОЈА: Види га сад! Сад хоће да даје живот! Е, што сте ви, интелегенти, тежак свет! Мој дед, доле, у нашој постојбини, имао је пет синова – и сваки је погинуо за понешто. Чудна ми чуда! А мој покојни отац имао је, већ, само три. Па опет је један погинуо за слободу. Други је овај мој брат који има два сина. А трећи сам ја; а ја, видиш, немам ни једног ... Кад она моја крветина није у стању ни сина да роди! Али, пређимо и преко тога.
- РАДОМИР: Ја не могу више.
- ВОЈА: Ма, шта ти не можеш више?
- РАДОМИР: Не могу више да прелазим преко свега.
- ВОЈА: А, како то, молим те, сад, одједном?
- РАДОМИР: Сем тога, схвати, човек је написао заиста изузетну књигу! То је јасно! Свима је то јасно, и жирију и свима, само теби и тим твојим...
- ВОЈА: Ма, каква добра књига, немој да лупаш којешта! Каква награда! Јеси л' ти луд? Јеси ли ти председник жирија или ниси? Нађи! То је твој посао. Нађи нешто од чега ћемо кренути. Тога има у свакој књизи. Немој мене да правиш будалом! И његова књига, и он сам, морају бити проглашени неподобним. Ја сам ти на време скренуо пажњу.

- РАДОМИР: Видиш ли ти, мој Миодраже, како они поступају с нама?
- МИОДРАГ: Немој ти мене у то да мешаш! Немој.
- ВОЈА: Да, тако је то! Ти подмећеш за њега леђа, а он се после ритне. Хтео би да се осамостали. Познајемо ми добро ту фазу у развоју интелигента. Па, изволи! Ти имаш на то право, је л' да, слободан си човек. Изволи!
- РАДОМИР: Схватите људи да ја нисам у стању већ три године ништа да напишем. А о чему и да пишем кад се све смувало, зговнало...
- ВОЈА: Не знаш о чему да пишеш? Ево, пробај, на пример, о мени. Зашто те ја толике године вучем са собом? Да видиш шта је живот, да научиш! Никад нисам рекао, плати! Ја плаћам. А ти немој да цмиздриш. Него пиши! Ајде, опиши праве људе свога времена! Ајде!
- МИОДРАГ: Немојте тако. Војо, он је нервозан, он је, можда, мало више и тог проклетог вискија попио, а ја сам лепо говорио, уз зељаницу иде пиво...
- РАДОМИР: Не, не, остави се ти тога, нисам ја пијан! То бисте ви хтели, да ме прогласите пијаним, лудим! Не, не! То не. Још не! И шта сад ти, шта се ти мешаш? Прошао сам ја све те фазе, знам ја њих! Скупо сам ја платио свој наук. Нисам ја никоме дужан. Запамтите то! Хоћеш душу да ми узмеш, душу! Има ли Бога, да види шта раде ови људи? Чувај га се, то ти ја кажем! Ја тебе разумем, али ти кажем, чувај га се! Знам ја да су теби говна до гуше, можда и преко гуше, али не примај ништа од њега. Ништа! Обеси се, али не примај! Не хватај се с њима у коло, Миодраже!
- МИОДРАГ: Чекај, скуваћу кафу, треба пресећи мало, нервозни смо, сви смо, изгледа, вечерас мало нервозни ... Лепо, каже моја жена треба пилуле узимати, изгледа то нама треба!
- РАДОМИР: Доста, бре, доста је било! Душе немаш. Само грабиш, грабиш! Ма, не дугујем ти ништа! Ништа!
(*Миодражу*)
Сем тога, ја сам му све лично писао. Оно, оно по новинама, "шта смо ми зацртали", и те ствари. И књигу сам му ја написао, знаш, и књигу, и пишем му годинама те чланке, и радим, као што видиш, још

многе, многе друге ствари. Али, не могу више, уморио сам се, сад ме терају још и свог пријатеља да блатим ... Не могу више.

МИОДРАГ: Ја бих, ја бих ипак да скувам кафу... то би нам сад веома добро дошло. На гасу је то за секунд!
(Излази)

РАДОМИР: Не могу више ...

ВОЈА: Лепо, богами... Е, па, скратићемо ми теби језик.

РАДОМИР: Тек ћу ја да проговорим! И то јавно! Имам и ја неко име у овом друштву.

ВОЈА: (Смеје се)
Име? Па то име си ти, друже, добио само на послугу. Је л' тако било? Док испуњаваш одређене услове. Према томе, немој се заваравати да је то име нешто стварно. Како дошло – тако отишло! Те ствари се раде и преко ноћи ако треба. Ти то сам најбоље знаш.

Пауза. Улази Миодраг, носећи кафу.

МИОДРАГ: Ево, кафица је стигла. Мало да се разбистримо. Можда ће нам сад то добро доћи, у овом тренутку, који није баш ... Лепо смо почели, и сад, одједном ...

ВОЈА: Ма, остави кафу! Отвори нову флашу, човече!
(Пауза)
Животарио је он, знаш, од тамо неких коректура. И ко зна још од чега. Долазио је и кукао. Од те беде, ми смо створили цењеног писца; члана друштвених форума; носиоца друштвених награда; и, већ, осталих тих подобности... Погледај га: обучен, чист, окупан, ухрањен, наливен вискијем, пуши само “Данхил”, погледај га, реци! Е, мој друже! А да си га видео у оно време, не би две паре на њега ставио. Био је нико и ништа, заједно са свим својим талентима и својом памећу. Кратка је то памет, мој брајко!
(Радомиру)

Онда ти прљавштина није смрдела. А сад, кад си чврсто загризао слатки залагај, сад ти смрди! Шипак, господине! Залагај је на удици.

МИОДРАГ: Немојте тако, људи! Немојте тако. Раде, мораш схватити да ниси у праву. Воја ти је, пре свега, пријатељ. Мораш послушати пријатеља! Мораш!

ВОЈА: Остави, остави, касно је сад. Ми се, овде, другови, не зезамо, ми борбу водимо!

МИОДРАГ: Ја не могу да вас пустим да одете тако! Раде, ти би морао, ти би морао да се извиниш, био си нервозан, пијан, у реду, Воја ће схватити; али, ти би морао! Сетите се како смо некад заједно, у младости, како смо били сложни. С каквим смо полетом, с каквим смо заносом кренули Ево, има дваес пет, више од дваес пет година, више! То је било најсрећније време у мом животу. Били смо пуни неког чудног, чудног оптимизма. Чинило нам се да ће се нашим сложним напорима све разрешити. Чинило нам се да нам је све јасно у животу, зар не, и да нам се никада неће замути видик. Веровали смо да ће живот бити, и то врло ускоро, да ће бити, не знам ни сам како то да изразим, да ће бити некако, некако... Е, то је било то! Зато ја то сада, сада када смо ми у пуној снази... Јер, ми смо сада у пуној снази, сада треба то све да дође до пуног, како да кажем, до неке пуноће, зар не, тек сада треба да дође оно, оно, како да кажем, све оно! Зато ја мислим, и та ваша несрећна свађа, и то све, хајде да све то отпишемо, све да отпишемо! То су кризе, то су те нервозе нашег савременог живота, јер он је такав, наш живот је такав, то је јасно, е сад, чему све то води, и уопште, шта ми ту можемо, шта можемо! Али, без обзира, треба бити, пре свега, оптимист, јер то је најважније! То је за нас најважније, шта можемо ми друго? Па, ми смо увек били оптимисти, увек, кроз историју, и уопште, увек! Једном речју, треба да будемо заједно сад, у овом тренутку кад нам је тешко, јер сам човек не може, не може, ја то знам најбоље, а и ти знаш, Раде, буди паметан, сви то знамо. Сем тога, ми смо пријатељи, прави пријатељи! Нас везује цео један живот, најзад, какав је – такав је, то је наш живот. Немој да се стидиш, немој да се устручаваш да учиниш оно што у души желиш. У реду, погрешно си, излетео си се, увредио си свог пријатеља, али буди човек, признај своју глупост, признај, признај!
(Пауза)

РАДОМИР: Признајем, претерао сам, свакако сам претерао, то је зато што последњих дана јако лоше спавам, нека несаница, не знам ни сам, тако сам нешто постао

раздражљив, а и кад попијем, онда се то само појачава, исцрпен сам од те несанице, па онда често не знам шта говорим, мораћу да одем код лекара. Извини, Војо, молим те. Стварно не знам шта ми је било. Извини. Није ми нешто добро.

ВОЈА: Ако си болестан – лечи се! То није оправдање. Чудно, како писци мисле да им је све допуштено... А, брате, није им све допуштено! Само оно што смо ми зацртали.

МИОДРАГ: Треба да га разумеш. Знаш и сам какви су писци, лабилни, преосетљиви људи, тешко се уклапају ... Никако не могу да схвате шта се од њих очекује. А, и напио се, брате, напио се!

ВОЈА: Ма, ајде, остави ту причу! И шта они хоће? Шта они то хоће нама да кажу? Шта хоће та елита? Тове се на туђ рачун и још вређају!

МИОДРАГ: Добро, Војо, добро, немој сад. Ајде, лепо да се извините, ајде! Ево, ја ћу да сипам, да попијемо у то име, ево, тако. Ништа није било, ајде, ајде!
(Пауза)

ВОЈА: Па, добро, нека вам буде овог пута. Али, нека то буде последњи пут!

Дижу чаше.

МИОДРАГ: За будућност!

Зајамњење.

Ојамњење. Госћи су ојишили. Соба је у нередy. Боце од вискија, чаше, остаци од јела, Миодрагов сако јреко фојеле, и сл.

Миодраг сјава у фојели. Враћа се Свейлана. Прилази Миодрагу, дојакне ја.

СВЕТЛАНА: Злато! Ти си заспао.

Миодраг и даље сјава.

СВЕТЛАНА: Виски. Госпoде Боже, колико су попили!
(Дрма ја)
Злато, пробуди се!

МИОДРАГ: (Полако се буди)
А, ти си! Ја сам, изгледа, мало задремао.

СВЕТЛАНА: Како не би задремао, кад сте попили буре вискија! Колико само то кошта! И откуд то ту?

- МИОДРАГ: То је Воја, то доносе они његови... Воја и Раде су навикли, они пију то као воду. А где си ти толико дуго?
- СВЕТЛАНА: Па, знаш шта, помислила сам, ипак, да је боље, можда, да ви то без мене завршите. Право да ти кажем, учинило ми се да би можда било мало незгодно да упаднем сад тако, шта ја знам, претпостављала сам да бих била ту, ипак, сувишна, а мало сам имала и трему.
- МИОДРАГ: Није важно, можда је и боље овако. Боље што ниси била.
- СВЕТЛАНА: Што? Да није испало нешто незгодно?
- МИОДРАГ: Нема сад више незгодно.
- СВЕТЛАНА: Како је било? Причај!
- МИОДРАГ: Било је фино ...
- СВЕТЛАНА: Је л' ти обећао нешто конкретно?
(Светлана сита себи остатак вискија)
- МИОДРАГ: Па, не може то баш тако одмах, али, обећао је. Рекао је да у понедељак дођем тамо, код њега, на Нови Београд, и да ће предузети нешто. Моћан човек...
- СВЕТЛАНА: Ти као да, баш, ниси расположен?
- МИОДРАГ: Ма није, него ме мало боли глава. Успели смо, кренуло је, то је најважније, зар не?
- СВЕТЛАНА: Још не могу да верујем. А ја сам ти говорила да не треба да се плашиш. Јесам ли ти говорила? Видиш, и твоја глупа жена је понекад у праву. О, Боже, најзад и нама да сване! Могли смо и раније то да учинимо. Значи, све је протекло лепо?
- МИОДРАГ: Кажем ти.
- СВЕТЛАНА: Ја сам одмах видела да су то фини људи. И Раде, наравно, али, нарочито Воја. Прави човек, у сваком погледу, то се одмах види. Ти знаш да ја умем да проценим људе, а ти си ту мало субјективан, што је, можда, и разумљиво, али, то сад није важно, важно је да је све добро прошло. Ајде, причај, молим те! Шта каже да дођеш код њега у понедељак? Видиш, он ти је пријатељ. После толико година ... Пријатељства треба неговати, а не, овако, живимо као пустињаци. Видиш да има људи! А ти се туђиш од свакога, нико теби не ваља. Видиш да ниси у праву!

МИОДРАГ: Па, можда и нисам.

СВЕТЛАНА: Ниси, сигурно! Зар не увиђаш? И, уопште, ја мислим да би требало постепено мењати те ставове, ту искључивост. Ово је добра прилика за то. Не можемо живети мимо света. Ето, шта значе пријатељи! Ја сам се, просто, зажелела да изађем међу људе. Али, добро, добро, нећу да звоцам. Ја се, некако, надам, злато, да ће ово бити прекретница у нашем животу, јер видим да си, најзад, изгледа, и ти схватио, да си примио к срцу, па онда, имаћеш плату, вероватно, од које може људски да се живи. Овај виски је одличан. Чекај да видим има ли још мало. И, значи, ти мислиш да је то сигурно?

МИОДРАГ: Буди спокојна. Ја мислим да ћеш имати живот какав си желела.

СВЕТЛАНА: Ја желела? Шта, сад испада да сам само ја желела? Зар ћемо опет да почнемо по старом?

МИОДРАГ: Не, не, ниси ме схватила, то јест, излетело ми, извини.

СВЕТЛАНА: Да није, ипак, испало нешто незгодно, а? Нисте се, ваљда, нешто закачили?

МИОДРАГ: Не, кажем ти, напротив, било је сјајно.

СВЕТЛАНА: Ниси ваљда нешто лупио?

МИОДРАГ: Не, Воја је био јако љубазан, некако смо одмах пробали лед. Стварно је било као неко матурантско вече, после много, много година. И боље што ниси дошла, мислим да је стварно боље, јер на матурантско вече не води се жена, зар не?

СВЕТЛАНА: А писац? Раде? Жао ми је, ипак, што нисам мало с њим разговарала, ми обични људи увек мислимо да су писци нешто посебно, а вероватно донекле и јесу, он је сигурно водио главну реч?

МИОДРАГ: Да... то јест, он пати, изгледа, од неких главобоља, то га је ухватило пред крај, а, иначе, да, било је весело, причао је... причао је разне анегдоте са тих својих путовања, он је путовао доста, па онда, многе згоде ил школских дана које сам ја био већ заборавио, он то све памти, има меморију, знаш, то му је професионално, то је писцу неопходно, и тако...

МИОДРАГ: Да. Ето, видиш, брзо смо раскрчили, требало би проветрити.

СВЕТЛАНА: Откопчај ми ово, злато, молим те!

Он јој откопчава хаљину, она одлази у кујинило, зајвара врати,

МИОДРАГ: Затворили смо се у ово Јулино Брдо, у ове бункере, и још сутерен, вире стално неки људи. И мрачно, брате, мрачно, много је мрачно све то!

Чује се како она повлачи воду у клозеју. Излази без хаљине, развлачи кауч, намешта га за спавање.

МИОДРАГ: *(Свлачи се)*

А, Раде прави кућу, на Сави, тамо према Умци, шта знам, није важно, али зида, смета му Београд, а има кућу с баштом на Неимару, на дивном месту, што му је остала од оца, и још му сад нешто фали, лепо каже Воја, буржуј, брате, буржуј, све му нешто смета, а шта има да му смета!

СВЕТЛАНА: *(Обукла је спаваћницу, леже у кревет)*

Па, можда ћемо и ми моћи, једног дана, неку кућицу, негде... тамо би могао, преко викенда, на миру, да пишеш ту своју тезу, да се бавиш науком, и уопште, то би било предивно. Али, добро, све то није хитно, важно је да нам крене, само да крене. Не волим да ти досађујем, али, брате, носим све закрпљено, све закрпљено, па ми се, просто, стужи понекад!

МИОДРАГ: *(Сад је само у гаћама)*

Све ће да се среди, злато, све ће то бити, видећеш!
*(Одлази у клозеју. Чује се како пушта воду. Излази, облачи
пшцаму)*

Ето, ја никад, нисам ни мислио на те ствари. Сви ми, у младости, маштамо само о којекаквим великим, узвишеним стварима, и не примећујемо како губимо земљу под ногама, али, напротив, ја верујем, тек кад се стане чврсто на земљу, и заузме права, стварна позиција, тек тада, у ствари, тек тада човек може стварно да допринесе, и најзад, да домаши, можда, понешто.

(Леже поред жене, у кревет. Свештосћ је угашена, жори само сјона лампа, поред кревета)

На крају крајева, можда будућност тек почиње. Знаш, некад видим будућност као непрегледно, непрегледно поље, по коме трчиш, трчиш, а не видиш му крај, ја

тако то, понекад замишља́м, и мислим да ипак толико много, много, још стоји пред нама. Увек сам некако веровао да ће бити боље. И, најзад, ето, кад има љубави, онда ништа није тешко, све се онда прогута... све! Само стрпљења, стрпљења, стрпљења. Човек научи да трпи, и онда је лако. То је тако увек било. И биће. Шта ми ту можемо? Наша деца биће, можда, срећнија. Јер ми смо то, у ствари, за њих. Они ће, можда, живети у бољем свету.

СВЕТЛАНА: Злато, ти заборављаш да ми још немамо деце.

МИОДРАГ: Имаћемо, душо, имаћемо.

СВЕТЛАНА: Па, угаси. Ходи!

МИОДРАГ: Не сад, не љути се, сад, заиста, не могу... Уморан сам, а и глава ме нешто боли, јако ме боли глава. Сутра. Спавај сад, спавај! Сутра ће све бити друкчије. Лаку ноћ!

(Гаси)

КРАЈ